

3 нагоды

НАДЗЕЙНАЯ ВАРТА БЕЛАРУСКАГА НЕБА

АФІЦЭРЫ БЕЛАРУСКАЙ АРМІІ ПЕРАЛІЧЫЛІ НА ДАБРАЧЫННЫ РАХУНАК ЗВЫШ ВР130 ТЫС.

«З ініцыятывай арганізаваць збор сродкаў сярод афіцэраў для садзейнічання ахове здароўя насельніцтва на мінулым тыдні выступілі афіцэры Ваеннай акадэміі. Прапанову падтрымалі ва ўсіх ваенскіх часцях», — расказалі ў Мінабароны.

Дабрачынны рахунак адкрыты ў Рэспубліканскім цэнтры арганізацыі медыцынскага рэагавання. Сродкі, якія паступаюць сюды, размеркуюцца ў адпаведнасці з патрэбамі канкрэтных устаноў аховы здароўя па ўзгадненні з Міністэрствам аховы здароўя.

ФЛЭШМОБ У ПАДТРЫМКУ МЕДЫЦЫНСКІХ РАБОТНІКАЎ

Красавік — месяц, калі сваё прафесійнае свята адзначаюць войскі супрацьпаветранай абароны. Гістарычна яно паходзіць ажно з 1975 года, калі адпаведную пастанову прыняў Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР. Што да Беларусі, то ў наш календар Дзень супрацьпаветранай абароны афіцыйна вярнуўся ў 1998 годзе. Як і за савецкім часам, датай была абрана другая нядзеля красавіка.

Беларускую ж сталіцу з паветра прыкрывае 15-я зенітная ракетная брыгада, якая месціцца непадалёк ад Мінска. Аб'ект гэты рэжымны, і трапіць на яго тэрыторыю не так проста. Асабліва ў сувязі з апошнімі падзеямі вакол распаўсюджвання каранавіруса і звязаных з гэтым рызык.

Упершыню Вольга Садоўская выйшла на дзяжурства ў статусе памочніцы аператыўнага дзяжурнага прыблізна тры з паловай гады таму. І стала свайго кіштату першапраходцам — да таго памочнікамі былі толькі мужчыны.

Што ж, спадзяёмся, будзе яшчэ нагода пабываць там, і не адна. Галоўнае — каб нармалізавалася абстаноўка. А пакуль што запытаемся ў двух афіцэраў брыгады пра тое, як яны служаць на вельмі адказных пасадах, усведамляючы, што ад іх рашэнняў падчас баявых дзяжурстваў залежыць мір і спакой двухмільённага горада і яго ваколіц.

У інжынеры — 3... бібліятэкара Часам жыццёвыя абставіны складаюцца так, што трэба мяняць прафесію. У лейтэнанта Волгі САДОЎСКОЙ даволі папулярны лёс. Апошняя трынаццаць гадоў яна служаць у вайсковай

часці 30151. Цяпер займае пасаду старшага інжынера аддзялення баявога кіравання каманднага пункта.

— З дзяцінства вабіла ваенная тэматыка, але ў тыя часы я не ведала, як жа трапіць у гэтыя шэрагі. Інтэрнэту з такімі магчымасцямі, як цяпер, яшчэ не было. Спытаць таксама не было каго — тыя нештамлікія знаёмыя, якія мелі дачыненне да службы, маглі расказаць толькі пра ўнутраныя войскі. А пасля я пазнаёмілася са сваім будучым мужам, які тады быў яшчэ курсантам Ваеннай акадэміі. Пасля таго як ён атрымаў размеркаванне, я зразумела, што стала на адзін крок бліжэйшай да мары.

Але да яе здзяйснення прайшло яшчэ некалькі гадоў. Вольга некаторы час адпрацавала ў Гродне загадчыкам дзяржаўнага філіяла бібліятэкі, затым перавялася ў абласную навуковую бібліятэку ў аддзел маркетынгу. Думкі пра вайска ўсё не адлучалі. І нарэшце стала ясна: гадзіна «Х» прайшла.

— На кантракт я прызвалася звычайнай тэлефаністскай у Гродне. Праз тры гады мне прапанавалі ўзначаліць

склад ваенна-тэхнічнай маёмасці. Гэта пасада прапаршчыцкая. А ў часць, дзе служу цяпер, трапіла пасля таго, як адслужыла некаторы час у сувароўскім вучылішчы. Наогул у войсках супрацьпаветранай абароны жанчын вельмі мала. Так складалася гістарычна, пэўна, што даволі складаная тэхніка і радыёапаратура патрабуюць пераважна мужчынскага ўдзелу. Ды і апроч непасрэдных функцыянальных абавязкаў ёсць яшчэ спецыяльныя.

Вайсковая часць 30151 пастаянна выконвае задачы баявога дзяжурства. І гэта накладвае істотны псіхалагічны адбітак — падчас сутаных вахтаў на кожным разліку ляжыць вялікая адказнасць. Асабліва — на памочніку аператыўнага дзяжурнага. Упершыню Вольга Садоўская выйшла на дзяжурства ў такім статусе прыблізна тры з паловай гады таму. І стала свайго кіштату першапраходцам — да таго памочнікамі былі толькі мужчыны.

— Я хвалювалася, як успрымаю мяне на цэнтральным камандным пункце ваенна-паветраных сіл і войскаў супрацьпаветранай абароны. Восем гадаў рэакцыю там, калі яны паچуюць не мужчынскі голас, а жаночы?

Вольга Садоўская прызнаецца, што калі б муж не абраў ваенную сферу дзейнасці, то і сама б яна не пайшла гэтым шляхам. Без зьвітова прыкладу перад вачыма перавучацца лёдзе не з нуля — задача няпростая. Тым больш што армейскае жыццё пакаідае не так шмат вольнага часу, а адказнасці накладвае вельмі шмат.

— Разам з сям'ёй стараемся бавіць нячастыя выхадныя на прыродзе, перыядычна выязджаем на дачу, да сваякоў у Гродна. Для нас гэта — найлепшы адпачынак і сваёасабліва псіхалагічная разгрузка.

«Востраў»... на колах

Цэнтр штаба вайскай часці — стаяцыйна-каманднага пункта. Функцыянальна каманднага пункта — сабраць, прааналізаваць і апрацаваць

інфармацыю, а таксама размеркаванне і ўказанне цэляў.

На чале каманднага пункта — намеснік начальніка штаба па баявым кіраванні падпалкоўнік Раман ЛУК'ЯНАЎ.

— Мяне заўжды цягнулі да сябе дзве рэчы — неба і камп'ютары. Восем атрымаўся такі цікавы «сплайс». Спецыяліст, які служыць у войсках супрацьпаветранай абароны, проста апырэры мусіць пастаянна вучыцца і быць гатовым дзейнічаць у цэйтнэце, імкліва і правільна праводзіць разлікі па складаных формулах. Таму выпадковых людзей у нас няма. Хто разумее, што гэта «не яго», — адсвейваецца вельмі хутка.

Мабільны пункт «Паліяна» базуецца на шасі МЗКТ. Дзяжурны баявы разлік складае каля дзясці чалавек. Дарэчы, «Паліяна» вельмі добра кеміць сваім электронным «мозгам». Ён здольны адначасова апрацоўваць некалькі соцень аб'ектаў. Надзеяна трымаць кантакт з іншымі падраздзяленнямі мабільнаму пункту дапамагае спецыяльная машына-связь.

«Спецыяліст, які служыць у войсках супрацьпаветранай абароны, проста апырэры мусіць пастаянна вучыцца і быць гатовым дзейнічаць у цэйтнэце, імкліва і правільна праводзіць разлікі па складаных формулах. Таму выпадковых людзей у нас няма. Хто разумее, што гэта «не яго», — адсвейваецца вельмі хутка».

Стваральнікі «Паліяна» паклапаціліся і пра камфорт тых, хто на ёй будзе працаваць. У залежнасці ад таго, якая тэмпература за бортам, можна скарыстацца кандыцыянерам або сістэмай ацяплення Webasto. Кунг зроблены з такім разлікам, каб яго можна было маскіраваць і перавозіць па дарогах краіны без праблем. Там жа ёсць і магутныя фільтры, якія павінны ачышчаць паветра, калі праціўнік выкарыстае зброю масавага паражэння.

Адным словам, не машына, а цэлы аўтаномны востраў! Але наколькі складана на ёй працаваць?

— У нас на дзяжурства заступаюць і кадравыя афіцэры, і салдаты тэрміновай службы. А што да тэрміну навучання... Каб з навабранца падрыхтаваць спецыяліста, патрэбен прыкладна месяц рэгулярных заняткаў, якія пачынаюцца адразу пасля ваеннай прысягі.

«Паліяна» паўдзельнічала і ў комплекснай праверцы Узброеных Сіл, якая праводзілася ў пачатку 2020 года. Апаратыны комплекс і яго разлік павінны былі адсачыць палёты кантрольных цэляў у пункце пастаяннай дыслакацыі. Раман Лук'янаў зазначае, што іспыт яго падначалення здалі добра. А гэта значыць, што наша неба — пад надзеянай аховай.

Фота дадзена часцю 30151.

Каб памяталі

Наш даўні сябар — жыхар Вялікай Бераставіцы — Міхаіл МАСКАЛЬЧУК даслаў нам вельмі цікавыя аповед, запісаны ім са слоў яго бацькі Васіля МАСКАЛЬЧУКА.

Усе мы ведаем дату пачатку Вялікай Айчыннай вайны — 22 чэрвеня 1941 года. Але за некалькі тыдняў да яе нямецкія самалёты пачалі ўначы раз за разам парушаць граніцы Савецкага Саюза. Яны скідвалі адзін за другім дэсанты будучых дыверсантаў. Яны павінны былі затаіцца і чакаць, пакуль па радыё не прагучыць кодавы сігнал, а пасля гэтага — спрыяць як мага большаму знішчэнню інфраструктуры і баявой сілы.

І вось на Палесці адна такая група была аб'ясажоджана за паўтара тыдня да першых залпаў вайны. Як гэта было? Даём слова непасрэднаму ўдзельніку тых падзей.

...Дзесьці ў пачатку мая 1941 года праўленне нашага калгаса (які месціўся ў вёсцы Камуна Любанскага раёна Міншчыны) вырашыла адправіць двух хлопцаў і дзвюх дзяўчат у вучылішча лясной прамысловасці. Яно знаходзілася ў суседнім Жыткавіцкім раёне Палескай вобласці, у вёсцы Пасталы. Там жа былі і леспрамагас, які злучаўся чыгуначнай веткай са станцыяй Старушкі на лініі Калінкавічы — Жыткавічы — Лунінец.

Дзяўчыні і хлопчыкі былі вельмі задаволены, а як жа іншакі? У вучылішчы добра кваліфікацыя, у вёсцы прыгожым форменным адзенні. Добра інтэрнат, лазня, чыстыя пасцелі, адукаваныя выкладчыкі — пасля вясковага жыцця для нас гэта быў сапраўдны рай.

Але не наканавана было нашаму пакаленню працягнуць вучобу, парадавацца жыццю. У 1941 годзе было трыжовна, адчуваўся халодны подых вайны. Людзі скупалі соль, запалкі, некаторыя нават з'язджалі на ўсход.

...І вось у адзін з чэрвеньскіх дзён, пасля сняданку, наш выхавальнік Антон Пятровіч абвясціў групе, што праз паўгадзіну мы выходзім у лесе на заняткі па ваеннай падрыхтоўцы. Тама — арыентаванне ў складаных умовах. Усім трэба было ўзяць сухі паёк, надзець паходнае адзенне. Канцавым пунктам паходу мусіў стаць Блакитны ручай.

Антон Пятровіч усё любілі і паважалі. І было ж за што! Акрамя таго, што гэта быў цудоўны чалавек, за яго плячыма — вялікі паслужны спіс. Удзельнік Кастрычніцкай рэвалюцыі і

Грамадзянскай вайны, затым зампапіт пагранічнай заставы, быў на фінскай кампаніі, меў два баявыя ордэны.

Праз гадзіну мы ўжо былі ў густым сасонніку. Ад водару нават крыху кружылася галава. «Усім захоўваць цішыню і не размаўляць, не наступаш нагамі на сухастой!» — прамовіў Антон Пятровіч. Гэта было абгрунтаванае папярэджанне. Сярод людзей хадзілі пагалоскі, што немцы тады ўкідалі з самалётаў у наш глыбокі тыл дыверсантаў-парашуцістаў, пераадзых у чырвонаармейскую форму.

У групе з намі былі чатыры дзяўчыны — дзве з маёй вёскі і дзве з Жыткавіцкага раёна. Мы, хлопцы, каб дзючатам было лягчэй ісці, забралі іх залпачнікі і закінулі сабе на плечы. Імёны гэтых дзяўчат памятаю і праз дзясцігоддзі — Марыя, Вера, Надзея і Любоў.

...Да Блакитнага ручая заставалася метраў сто. Раптам з хмызняку выскачыў велізарны лось. А ў паветры кружыліся вароны і бесперапынна каркалі. «Усім стаяць, — ціхенька загадаў Антон Пятровіч. — Захоўваць цішыню, каля ручая людзі. Маскальчук і Чарткова, хутка да мяне! А ўсім астатнім захоўваць маскіроўку».

І са спадзяваннем падбег да Пятровіча. «Васіль і Надзея, непрыкметна з падветранага боку падбярыцеся да ручая, разведайце, што там ды як, — прапаштаў выкладчык. — Мне здаецца, там кампанія людзей, і, можа быць, гэта нямецкія парашуцісты. Чаму менавіта вы? Ты, Васіль, добра арыентуешся ў лесе, Надзея лепш за ўсіх ведае нямецкую мову. Восем чаму я вырашыў паслаць у разведку менавіта вас... Будзьце асцярожныя. Вас надзеяна прыкрыюць галіны багуну. Да таго ж вы абодва невялікага росту. Нідзе без прычыны не высоўвайцеся!»

Антон Пятровіч перадаў нам свой бінокль і папярсіў добра абследаваць узгорак. Там маглі быць дыверсантаў, якія парупіліся б пра баявую ахову.

Асцярожна, стараючыся не наступіць на сухое галле, мы прайшлі 50 метраў, потым ляглі на зямлю і папалілі па-пластунску, хаваючыся ў зарасніку багуну і дурніц.

«Вася, пачакай хвілінку, — прамовіла Надзея, прыставіўшы да вачэй бінокль. — Бачыш, на горцы велізарны дуб, якому больш за стагоддзе?»

«Канешне, бачу», — адказаў я. «Дык вось, там у густой кроне на тоўстай галіны сядзіць чалавек з

Васіль Міхайлавіч МАСКАЛЬЧУК (у верхнім шэрагу краіны справа) са сваімі баявымі сябрамі з 10-й асобнай гвардзейскай танкавай брыгады. Фота зроблена на тэрыторыі Літвы адразу пасля Перамогі.

ручным кулямётам Дзегцярова, — прамовіла дзючына. — А цяпер хутка паўзём у бок высокіх махнатых елак і запаўзем пад іх густую крону».

Праз пару хвілін нас ужо схавалі густыя калючыя галіны старой елкі, якія апускаліся да самай зямлі. Адсюль добра быў відаць той самы Блакитны ручай. Каля яго мы ўбачылі вялікую групу людзей у новай чырвонаармейскай форме з вінтоўкамі ў руках. Яны сярэдзіне гэтай групы стаяў чалавек у форме маёра Чырвонай Арміі. Ён разгледваў карту і шпосыці казаві іншаму афіцэру рангам ніжэй, які стаяў побач.

Яны размаўлялі па-нямецку. «Пра што яны гавораць?» — спытаў я ўсхваляваную дзючыну.

«Па-мойму, яны кажуць пра нейкі ўмоўны код «Дортмунд». І яшчэ яны збіраюцца рухацца ў бок нашага вучылішча», — шэптаў прамовіла дзючына. Праз 20 хвілін, хвалюючыся і перабіваючы адно аднаго, мы дакладвалі Пятровічу пра тое, што ўбачылі і пакуль. Выслушаўшы наш аповед, Антон Пятровіч сказаў задумнае: «Вы маляці. Як я і меркаваў, гэта дасведчаньня нямецкія дыверсантаў, закіну-

тыя нам у глыбокі тыл. Але пакуль усё ціха. Нечэга яны чакаюць, але чаго? Хутчэй за ўсё, яны з абвера, якім кіруе Канарыс, ці легіёна Скарцэні. А гэта дасведчаньня таварышы, яны ў сабе дурняў не трымаюць. І што ў «Дортмунд»? Усё гэта чымяна».

Антон Пятровіч прыняў рашэнне тут жа: «А зараз, Васіль і Надзея, бяжыце хутчэй прамой дарогай у Пасталы і неадкладна перадайце дырэктару вучылішча, каб ён тэрмінова патэлефанаваў у Жыткавічы ў пагранічную заставу. Няхай па трызоце падмыюць асабовы склад і адпраўляюць сюды. Я думаю, дыверсантаў хутка тут з'явіцца. Ім трэба разведка абстаноўкі, а тое, што вайскоўцаў у пасёлку няма, пэўна, яны ведаюць. Нікому не кажыце пра гэта, акрамя дырэктара. Магчыма, у вучылішчы ёсць ворагасведамляльнік. Толькі ідзіце асцярожна і майце на ўвазе, што там можа быць двойная ахова. Вас не пашкадуюць, калі заўважыць. А я павяду групу іншай дарогай у пасёлка, кругамі».

Ужо праз паўтара гадзіны мы з Надзеяй рабілі даклад дырэктару вучылішча аб здарэнні ў лесе.

Дырэктар неадкладна патэлефанаваў у Жыткавічы на заставу пагранічнай. Узброены атрад зараз жа выехаў на спецыяльным цягніку на станцыю Старушкі. Да Пасталоў дабраліся вузакалейкай.

За два кіламетры да пасёлка атрад выгрудзіўся. На меркаваных напрамках руху дыверсантаў былі зроблены засады. Але пасля вырашылі ўсё ж захапіць немцаў у Пасталах: у лясным баі хтосьці мог і схавацца, а гэтага дапусціць было нельга.

Тут трэба зрабіць адну заўвагу. Дзяржаўная граніца СССР да 1939 года праходзіла побач з Жыткавічамі. Нягледзячы на ўз'яднанне Заходняй і Усходняй Беларусі, застава там захоўвалася і надалей — была на тое важкі прычыны. Гэтая акалічнасць і адыграла ключавую ролю ў нашым аповедзе.

...Вучылішча жыло сваім звычайным жыццём. Не было ніякай панікі. Захоўвалася строга сакрэтнасць. Змены закранулі толькі сталуюку. Разам з кухаркай завіхаліся пераадзетыя чыстыя. У апошніх пад белямі халатамі была схавана зброя.

Каля раздатчнага акна замаскіравалі кулямёт Дзегцярова. Да прыёму «дарагіх» гасцей было гатова ўсё. Заставалася толькі пачакаць.

Калі пачало вечарэць, у пасёлка увайшоў вялікі атрад «чырвонаармейцаў». Самы высокі нёс на плячы кулямёт Дзегцярова, астатнія былі ўзброены вінтоўкамі. Наперадзе калоны ішлі маёр з лейтэнантам, якіх бачылі мы з Надзеяй.

Дырэктар нашага вучылішча з пашанай пакланіўся высокаму начальству. Запярсіў на вярчу, прапанаваў схапіць у лязно, змяніць біяліну... Да размовы падключыўся наш выхавальнік Антон Пятровіч. Ён прапанаваў пасля лазні пераначаваць у Пасталах, што чыстыя пасцелі дарагім абаронцам радзімы зараз падрыхтоўчы.

Дакументы ў гасцей не правяралі ў мэтах канспірацыі, каб не выклікаць падзэрняні. Добра памятаю, што размаўлялі толькі маёр з лейтэнантам. Іншыя насцярожана маўчалі, ніякіх эмоцый на іх тварох прачытаць было нельга.

Яны пагадзіліся павячэраць, але толькі са зброяй. На вуліцы, каля дзвярэй, паставілі вартавога. Праз пару хвілін яго без шуму «знялі» пагранічнікі, якія заселі ў кустах. «Чырвонаармейцы» не спляшчэныся, сарселяся па сталах, паставілі каля сябе вінтоўкі, пачалі есці.

І неўзабаве прагучала рэзка каманда: «Усім устаць, рукі ўгору! У выпадку супраціў страляем без папярэджання!» Усе новыя «кухары» выхалілі нагані і пісталеты, а з раздатчнага акна на гасцей пагрэзліва глядзела дула кулямёта.

...Дыверсантаў выходзілі са сталуюкі з узятымі рукамі. З лесу тым часам падцягнуліся пагранічнікі і міліцыя, якія акружылі «чырвонаармейцаў» шчыльным колам і пачалі правяраць дакументы. Як і чакалася, яны былі ў ідэальным парадку. Аднак тут было адно «але», пра якое даўно ведала наша разведка, а інфармацыйны ад яе карысталіся і чыстыя, і пагранічнікі. Справа ў тым, што аркушкі нашых дакументаў прашываліся ніткамі, а абвертаўчы чамусьці карысталіся тонкім стальным дротам — магчыма, з-за яго большай трываласці. І вось у нашых «чырвонаармейцаў» усе дакументы якраз былі знітаны дротам.

Па слядах дыверсантаў пусцілі службовага сабаку, які неўзабаве знайшоў у лесе замаскіраваны схрон. Там было нямецкае абмундзіраванне на кожнага «чырвонаармейца», форма обер-лейтэнанта і форма оберштурмфюрара. Былі там парашуты, аўтаматы, парабелумы, гранаты, бікфордавыя шнуркі і вельмі шмат выбухоўкі, дакументы, халодная зброя, харчаванне, радыёстанцыя.

Раніцай дыверсантаў адправілі ў Калінкавічы пад узмоцненай аховай.

...А праз паўтара тыдня пачалася вайна. Я спачатку партызаніў у 130-й брыгадзе Палескага злучэння, а пасля вызвалення ваяваў у складзе 1-га Прыбалтыйскага фронту ў 10-й гвардзейскай Гарадоцкай танкавай брыгадзе.

Надзея была ў нашай жа брыгадзе, толькі ў іншым атрадзе. Яна засталася жывая. Як склаўся лёс Антона Пятровіча — невядома.

Толькі праз шмат гадоў, калі пасля вайны былі рассакрэчаны многія дакументы, стала вядома, што ж азначаў той умоўны сігнал «Дортмунд». Ён паступіў у генштаб нямецкай арміі 20 чэрвеня 1941 года. Праз суткі — ва ўсе нямецкія злучэнні наступальнай групіроўка праціўніка. Гэта быў сігнал нападу на Савецкі Саюз.

І тады стала ясна, чаго ж чакалі ў сасонніку каля нашага вучылішча нямецкія дыверсантаў. Да сігналу «Дортмунд» ім было забаронена праводзіць дыверсіі, бо тэрміны нападу на СССР не раз пераносіліся. А вось калі сігнал быў дадзены, то дыверсантаў, закінутыя з самалётаў у тыл напярэдняй вайны, пачалі ўзрываць масты, забіваць камандзіраў, распушчаць палкі ў войсках, паказваць цэлі немцкім самалётам. Як правіла, усе дыверсантаў былі ў форме Чырвонай Арміі і з падробленымі дакументамі, добра размаўлялі па-руску.

...Я расказаў чытачам нязвычайна эпізод вайны, якая тады яшчэ не пачалася. Але нават ён унёс сваю лепту ў нашу Перамогу. Бо не ўзарвалі мост, засталіся жывымі камандзіры, было менш панікі, захаваўся самалёт на аэрадроме. І ўсё гэта дзякуючы нам, курсантам вучылішча, а таксама дырэктару і выхавальніку Антону Пятровічу...